

Hyn sa hukáže...

Takové, dnes již okřídlené úsloví: „Hyn sa hukáže... do roka a do dne!“, se dá použít i na každoroční soutěže kanárkářů. Ono totiž posoudit a vyhlásit nejlepšího chovatele harckých kanárů se dá právě jen jedenkrát do roka. Soutěžit mohou jen mladí, čerství samečci z jarních hnízd, kteří jsou v době kolem Vánoc v nejlepší zpěvné kondici. To proběhnou místní, okresní, krajské či oblastní soutěže a nejlepší chovatelé z nich mohou přihlásit své kolekce čtyř kanárů na mezinárodní mistrovskou soutěž, která pravidelně a nepřetržitě, již 82 let, probíhá krátce po Novém roce.

Onu větu z nadpisu zná asi většina lidí z dialogu ve filmu Cesta do hlubin študákovy duše, kde student Peterka praví: „Věta Kozinová zní - Lomikare, Lomikare, zvu tě na boží súd, hyn sa hukáže...“ a profesor v podání Jaroslava Marvana odvětí: „Aha, hukáže..., já vám taky hukážu! Ale v konferenci!“. Vlastní román Aloise Jiráska Psohlavci, kde těsně před svou smrtí zvolá Kozina: „Hyn sa hukáže! Do roka a do dne zvu tě, Lomikare, na Boží súd!“, ten by dnes do konce dokázal dočíst asi málokdo. Výrok je údajně historický, ale jinak Alois Jirásek ve svém nadšení bohužel zaplevelil české dějiny vícero výmysly a navíc, jak zjistil Jára Cimrman: „... všechna díla Aloise Jiráska z doby jeho učitelského působení v Litomyšli jsou prokazatelně psána školním, a tedy kradeným, inkoustem. A že to bylo nějakého inkoustu!“ I hrdým strážcům hranic, Chodům, podsunul do znaku psí hlavu, přestože v době Jana Koziny měli na vlajce pár plstěných bot, a z původní nadávky „psohlavec“ udělal označení pro svobodné Chody.

Jménem Chodové byli v minulosti označováni královští poddaní pověřeni úkolem střežit zemskou hranici v oblasti Českého lesa kolem královských hradů Domažlice, Přimda a Tachov. Jejich osady tvořily dlouhý řetězec a pojmenování byli podle toho, že „chodili“ kolem hranice a hlídali, zda Bavoři netěží dřevo na českém území či nezakládají osady. Během válek pak bránili průnikům menších oddílů nepřátel. Nejvýhodnější postavení mezi Chody získali Chodové domažličtí, kteří byli usídleni v 11 vesnicích v okolí Domažlic: Klenčí pod Čerchovem, Chodov, Postřekov, Draženov, Stráž, Újezd, Tlumačov, Starý Klíčov, Mrákov, Chodská Lhota, Pocinovice. Po stabilizaci zemské hranice v 16. století začalo postavení Chodů upadat a objevily se snahy o omezení osobní nezávislosti poddaných. Chodové měli velkou část výsad jen zvykových, bez písemného potvrzení. Důsledkem toho všeho pak bylo proslulé chodské povstání proti majiteli panství Lomikarovi (*Wolf Maxmilián Laminger z Albenreuthu*) a poprava Jana Koziny. Lomikar pak skutečně do roka umřel.

Poběžovice sice do tohoto chodského jádra nepatřily, ale chodské tradice to sem těch 6 km snadno překonají, jak jsme se mohli přesvědčit při slavnostním večeru. První písemná zmínka o Poběžovicích pochází z roku 1359 a v roce 1424 byly králem Zikmundem povýšeny na městečko. Historie si s Poběžovicemi zahrávala podobně jako s mnoha dalšími pohraničními městy a obcemi a prolínaly se tu osudy Čechů, Němců i Židů. Městečko mělo německé obyvatele a po Mnichovu připadlo Velkoněmecké říši. Válečné události zlikvidovaly početnou židovskou komunitu a po skončení války bylo zase vyhnáno obyvatelstvo německého původu. Poběžovice se ocitly pár kilometrů od „železné opony“ a město se stalo sídlem novodobých psohlavců - Pohraniční stráž. V zámku sídlilo velitelství poběžovické brigády, která strážila téměř 40 km hranic v domažlické části Českého lesa. Byla vybudována síť smrtících zátarasů, v letech 1951-1965 dokonce napájených vysokým napětím. Zátarasy byly doplněny zaminovanými úseky, strážními věžemi a sítí pěšin pro ozbrojené hlídky se psy. Po zbourání „železné opony“ a zapojení naší republiky do sjednocené Evropy ztratilo toto opevnění hranic

odůvodnění a množství objektů armáda opustila, včetně zámku Poběžovice. Tyto objekty chátraly a na zámek už byl vydaný demoliční výměr. Ale nesmíme zaměřovat příčiny s důsledky. Nejprve byli z funkčních udržovaných objektů vyhnáni původní majitelé a obsadila je armáda. Ta je po využívání bez pořádné údržby po určité době opustila a objekty zbažené života už byly odsouzeny k zániku. Naštěstí se daří zánik mnohých dochovaných památek zastavit. Například zámek už má opravenou střechu i některé místnosti, ale náklady na další opravy se odhadují na 300-400 milionů korun.

K zámku se pojí dojemný příběh o lásce mladé Japonky Mitsuko Aoyama a hraběte Jindřicha Coudenhove-Kalergi, který se coby tehdejší majitel poběžovického zámku a diplomat v Japonsku, zamiloval do mladé Japonky. Přes mnoho překážek, Mitsuko například musela být překřtěna na katoličku, uzavřeli sňatek ještě v Tokiu v roce 1895 a tady se jim narodili první dva synové. V roce 1896 se rodina vrátila do Poběžovic a Mitsuko byla jedna z prvních Japonek v Evropě. V Čechách se jim narodilo dalších pět dětí a žili šťastným a kulturně bohatým životem v Poběžovicích až do náhlé Jindřichovy smrti v roce 1906. Mitsuko se pak o panství několik let starala sama, než ho předala nejstaršímu synovi Hansi. Její syn Richard hrabě Coudenhove-Kalergim založil v roce 1922 Panevropskou unii. Po konci 2. světové války byl rod vysídlen, krásný zámek převzala armáda a ta v něm hospodařila až téměř k vydání demoličního výměru. Městečko zámek naštěstí převzalo a v současnosti se snaží o jeho záchranu. Poběžovickou část společné česko-japonské historie dnes připomíná zenová japonská zahrada ve zbytku zámeckého parku, kterou navrhli a vybudovali japonští architekti za pomoci místních. Jednotlivé kameny se žulovou lampou věčnosti mají připomínat členy rodiny, ale já v nich vidím ostrovy v oceánu před Tokijskou zátokou - a to je to kouzlo kamenných japonských zahrad, že podněcují fantazii.

Jak vidíte, Poběžovice skrývají mnoho velice zajímavých příběhů. A to jsem nezmínil cenný židovský hřbitov s nejstaršími náhrobními kameny z roku 1634 nebo mystické údolí potoka Pivoňka a klášter Pivoň, ze kterého nedávno zbývaly už jen zdi. Ale díky nadšení spolku Aurelius už zase povstává z mrtvých, jak jsem se měl možnost přesvědčit, když jsem klášter v tajemném podvečerním šeru navštívil.

Když padnul návrh uspořádat kanárkářskou soutěž v Poběžovicích, nevěděl jsem ani, kde vlastně leží. Ale nyní s odstupem to hodnotím jako velmi dobrou volbu. Zárukou pro hladký průběh byla silná místní chovatelská organizace v čele s obětavým Josefem Buršíkem, který je chovatelem a posuzovatelem drůbeže a také členem Ústředního výkonného výboru ČSCH. Poběžovickým chovatelům měla pomoci plzeňská organizace kanárkářů, jež v letošním roce slaví 110. výročí vzniku. Nakonec se však organizace ujala Ústřední odborná komise chovatelů zpěvných kanárů ČSCH. Josef Buršík dokázal akci sehnat podporu města, kraje i mnoha sponzorů a jak jsem měl možnost se přesvědčit, jeho jméno otvíralo všude dveře. Umíte si jinak například představit, že dopoledne dáte podklady pro katalog do tiskárny a po poledni je v profesionálním provedení hotov? A aby to nebylo málo, tak kromě toho Pepa Buršík během mistrovské soutěže musel odbíhat k telícím se kravám francouzského masného plemene limousine a zajišťovat jeleny, které chová. Tím velmi zaujal jednoho z našich posuzovatelů, Jirku Lucáka, jenž kromě chovu kanárů a dalších exotů, sám též exot, chová i daňky a jeleny sika.

Mezinárodní mistrovská soutěž ve zpěvu harkých kanárů představuje prakticky týden usilovné práce, na který si aktéři vyberou zpravidla dovolenou, a rádi. Vše začíná v pondělí svozem kanárů z celého Česko – Slovenska. Nejvzdálenější chovatelé z Košic to mají přes 800 km! Tentokrát se sešlo 47 kolekcí od 36 zapálených chovatelů a k tomu 7 kanárů do soutěže jednotlivců. O regulérnost převzetí a celé soutěže se za Slovensko staral Martin Kabát, DiS. a

za Čechy Jiří Vrňata. Ti zaručili naprostou anonymitu soutěže až do posledních minut. Pro „procházení“ jednotlivých soutěžních kolekcí, tedy to jak jim půjde zpívání, aby nebyli vyzpívání dopředu nebo naopak příliš leniví, než na ně přijde vylosované pořadí, pro to je podstatná péče o kolekce. Znamená to správně regulovat světlo, teplotu i další proměnné faktory a s tím má snad největší zkušenosti Bohouš Fábera. Výborně se osvědčil i tentokrát a díky jeho péči a práci jeho svědomitých pomocníků Josefa Tichého a Václava Loučky zpívaly všechny kolekce. Jen dva kanáři nezaspívali a u dvou chyběla některá túra.

Vlastní posouzení během úterý až čtvrtek provedli již zmíněný Ing. Jiří Lucák, Ph.D., MUDr. Karel Edelmann, Ph.D., oba z ČSCH, a Bc. Vladimír Kubík ze slovenského svazu. Posouzení bylo nezávislé a vzhledem k tomu, že jde o estetickou disciplínu a nikoliv něco změřitelného, škrtna se dvě krajní hodnocení a ponechala se listina s prostředním hodnocením. Vždy je to snaha o co nejspravedlivější hodnocení, ale někomu to vyjde podle představ a někomu zase ne. Je to sice „jen“ soutěž, ale skrývá se za ní rok perné a časově náročné práce. Několik jednotlivců ještě posoudil ve vedlejší soutěži Jiří Vrňata, který též zajišťoval technické zázemí a logistiku. Každoroční úlohu zapisovatele výsledků a autora katalogu soutěže i letos na více než 100 % splnil RNDr. Pavel Pivoňka. Ale vypadal stále velmi dobře naladěný. No bodejť by ne, když pár metrů od hotelu tekla potok Pivoňka a nakupovat se dalo přes silnici zajít do nákupního střediska Pivoňka! Ale bydleli jsme v příjemném hotelu Hubertus a tady se o nás perfektně staral kolektiv v čele s vedoucím a jednatelem panem Vratislavem Koreckým, takže nebylo vůbec potřeba z hotelu vytáhnout paty. Nicméně to byla věčná škoda, protože zajímavostí je tu dost. Některé nám ukázala velmi ochotná paní Jaroslava Sokolová, včetně starobylého kostela Nanebevzetí panny Marie.

V pátek po skončení posuzování jsme se věnovali propagační návštěvě místní školky, pak základní školy a nakonec i školy pro handicapované děti. Všude se předvádění kolekcí setkala s velikým zájmem a nadšením dětí i pedagogů. Došlo i na podnětné dotazy. Například děti vznesly připomínky k tomu, že kanáři nemají jméno. Už vidím Jirku Vrňatu, jak se zapotí při výběru jmen pro svých cca 500 kanárů... Fundovaně se děti též zajímaly o rozpětí křídel nebo váhu harckého kanára. Snad se některé z nich k chovu kanárů někdy dostane.

V pátek navečer se již začali sjíždět první chovatelé a byly poslouchány nejlepší kolekce v užším kruhu znalců kanářího zpěvu. To pokračovalo i v sobotu a odpoledne bylo předvádění pro veřejnost, které bylo tentokrát opravdu impozantní. Podle kvalifikovaného odhadu těch, kteří u toho náporu byli, přišlo na sobotní předvádění harckých kanárů pro veřejnost minimálně 300 lidí nejenom z Poběžovic a okolí. Soutěž si získala i značnou pozornost médií a bylo možné vyslechnout aktuální reportáž v rozhlase. Přítomný redaktor z Mafry pilně fotografoval a sbíral informace, ale chvíli mu trvalo, než uvěřil, že jde opravdu o seriózní posouzení zpěvu a ne o recesistické sezení před klíčkami á la Jára Cimrman, kdo déle vydrží sedět.

Sobotní večer pak již byl vyhrazen pro slavnostní vyhlášení vítězů. Do čestného předsednictva usedli místopředseda Ústředního výkonného výboru ČSCH Ing. Václav Krůta, generální sekretář ÚVV ČSCH Ing. David Rameš, zástupce města Poběžovice Dominika Adamcová, ředitelka soutěže Mgr. Dita Kovářová, předseda místní organizace ČSCH Josef Buršík, zástupce okresní organizace ČSCH v Domažlicích Václav Kutil, předseda Ústřední odborné komise chovatelů zpěvných kanárů ČSCH Ing. Ladislav Svoboda a předseda slovenské ÚOK CHZK Bc. Vladimír Kubík.

Pojďme nahlédnout do výsledků:

- 1. Adolf Císař (ZO České Budějovice) - 356 bodů, Mezinárodní mistr a Mistr České republiky**
2. Jiří Vrňata (ZO Canaria Praha) - 356 bodů

3. Václav Loučka (ZO Canaria Praha) - 355 bodů
4. Břetislav Severa (ZO Brno) - 355 bodů
5. Petr Demel (ZO Brno) - 354 body
6. Mikuláš Andrejkovič (ZO Košice) - 353 body, **Mistr Slovenské republiky**
7. Bohumil Fábera (ZO Buštěhrad) - 353 body
8. Jozef Petráš (ZO Martin) - 353 body
9. Zdeněk Dobrovolný (ZO Havlíčkův Brod) - 350 bodů
10. Ing. Ladislav Svoboda (ZO Havlíčkův Brod) - 348 bodů

V soutěži jednotlivých základních organizací:

1. ZO Canaria Praha (Vrňata, Loučka, Kabát) - 1059 bodů
2. ZO Brno (Severa, Demel, Lachnit) - 1056 bodů
3. ZO Havlíčkův Brod (Dobrovolný, Svoboda, Šlosar) - 1044 body

Nejpočetněji byla zastoupena (9 kolekcí od šesti účastníků) a pohár o nejpočetnější spolek dostala ZO Kanária Bratislava. Vzhledem k vzdálenosti si to jistě zaslouží o to ještě větší obdiv.

Ke katalogu je připojena i tabulka nejlepších harckých kanárů a tam vidíme, že svůj triumf a zisk titulu Mezinárodní mistr a Mistr České republiky ve zpěvu harckých kanárů za chovnou sezonu 2017 podtrhnul Áda Císař i **nejlepším kanárem soutěže č. 1206**. Tolik let se pohyboval těsně kolem vrcholu, a tak mu to vítězství všichni kamarádi jenom upřímně přejeme. Snad se trochu čekalo, že náš Císař pán přijede na vyhlášení kočárem, ale aby nebudil zbytečnou pozornost, Áda přijel jako vždy nenápadně v civilu a vlakem. Druhý v pořadí Jiří Vrňata se stejným počtem celkových bodů, ale nižším ohodnocením hlavních tůr, už byl oceněn vícekrát a kvalitu jeho kanárů zná každý. Víím, že tentokrát prvenství ve prospěch Ády v klidu oželel. Bronzový Václav Loučka dosáhl životního úspěchu a podpořil družstvo Prahy v jejím vítězství. Kromě toho se celý týden staral nejen o nošení kolekcí, ale hlavně o zábavu celé party a vyprávěním svých zážitků z éry profesionálního řidiče nebo nadšeného koňáka předváděl takové malé estrády. Čtvrtý Břetislav Severa má tak skvělé kanáry, že by mohl být klidně první, ale v soutěži byly velmi jemné rozdíly a tentokrát je to bramborová medaile. Zato páté místo Petra Demela je opravdovým překvapením a zaslouží si uznání. Na šestém místě nový Mistr Slovenska Mikuláš Andrejkovič z Košic podtrhnul svůj loňský, pro někoho možná překvapivý, úspěch a nyní potvrdil, že se s ním na slovenském kanárkářském hřišti musí vážně počítat. Vloni osmý a letos na sedmém místě Bohouš Fábera má vysoce kvalitní chov a doufáme, že bude sedmička jeho šťastné číslo i do dalších let. Osmý Jozef Petráš z Martina, mistr z Havlíčkova Brodu 2016, má trvale skvělé výsledky, což potvrdil i letos. Devátý Zdeněk Dobrovolný spolu s desátým Láďou Svobodou opět vrátili do hry dříve často vítězíci organizaci z Vysočiny.

Za zmínku určitě stojí skvělé 11. místo Martina Kabáta, což i dopomohlo k vítězství pražské základní organizace. Je několik kolekcí, v nichž jako bych slyšel šumění a ozvěnu průhonického zámeckého parku, a toto je jedna z nich. V celém pelotonu je několik kolekcí, které měly letos smůlu, například bratislavský Miro Jankovič a jeho tým. Ale to je určitě jen přechodné. Podobně by mohl být zklamaný Josef Sikora nebo Jirka Dušek, ale berme to sportovně. Všichni ocenění dostali krásné ceny, poháry a taktéž nádherné výrobky z tradiční chodské keramiky.

Ve vedlejší **soutěži jednotlivců**, jež je možností předvést kanáry pro ty, kteří celou kolekci čtyř dobrých kanárů dohromady nepostaví nebo pro posuzovatele, kteří se svou kolekcí nesmí soutěžit, zvítězil **Josef Kozar z Brna** a to je velmi dobrá zpráva. Josef už totiž začal trochu pauzovat, ale teď se snad konečně k chovu kanárů vrací a doufáme, že brzy potvrdí tradiční kvalitu svého chovu.

Po slavnostním vyhlášení vítězů následoval skvělý kulturní program. Všechny ohromilo naprosto úžasné vystoupení Národopisného souboru Postřekov, který udržuje nejstarší tradice Chodska už od roku 1933. Členové souboru nám předvedli typickou chodskou muziku s dudami a tance, se kterými sklízeli úspěchy u nás i za hranicemi. Myslím, že v Čechách se nikde neudrží tradice tak, jako zde kolem Domažlic a Postřekov je úplným epicentrem. Hezké bylo, že soubor do tance zatáhl i účastníky večera a ti měli možnost vyzkoušet si některé tradiční dovednosti. Krásné kroje tanečnic laděné do červena a žluté kalhoty tanečnicků stylově ladily s našimi kanárkově žlutými odchovanci. Při slavnostním sólu pro mezinárodního mistra vyzvala na taneční parket Ádu Císaře jedna z tanečnic souboru. Dále už hrála kapela Sedmihorka, všichni se výtečně bavili, zpívali a tančili a hlavně vedli rozhovory o harckých kanárech a nadcházející sezóně.

Poběžovickým chovatelům v čele s Josefem Buršíkem, pod záštitou Plzeňského kraje i města Poběžovice, se spolu s Ústřední odbornou komisí chovatelů zpěvných kanárů ČSCH podařilo uspořádat znamenitou akci, na kterou se bude opravdu dlouho vzpomínat. Díky kanárkářům jsem poznal již různé kouty nejen naší republiky. Poběžovice a okolí, ta melancholická krajina a až mystický Český les, si mě získaly a věřím, že se brzy zase potkáme. Klidně i na další mezinárodní mistrovské soutěži ve zpěvu harckých kanárů...

MUDr. KAREL EDELMANN, Ph.D., foto RNDr. PAVEL PIVOŇKA (1,3,7,9), MARKÉTA TALLEROVÁ (2,4,5,6) a ELIŠKA STEJSKALOVÁ (8)

Popis k fotografiím:

1. Šťastný Mezinárodní mistr Adolf Císař.
2. Národopisný soubor Postřekov a jeho strhující vystoupení.

